

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till
s.sof@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet *Hem för barn och unga*
– *För en trygg, säker och meningsfull vård* (SOU
2025:84).

Ert dnr. S2025/01291

Förvaltningsrätten har anmodats att yttra sig över de i betänkandet angivna förslagen. Förvaltningsrätten har, utifrån de aspekter domstolen har att beakta, följande synpunkter att lämna avseende betänkandet.

Behörig domstol

I betänkandet föreslås ingen egen forumregel för besluten om inskränkande åtgärder. Därmed kommer huvudregeln i 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar, LAFD, vara tillämplig. Enligt bestämmelsen ska ett beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats. Detta innebär, vilket även anges i betänkandet, att det kan bli fråga om olika förvaltningsrätter som ska pröva överklaganden rörande samma barn eller ung person då hemmen för barn och unga inte alltid kommer vara lokaliserade i samma domkrets som den placerande socialnämnden.

Förvaltningsrätten vill med anledning härav framhålla följande. För det fall den placerande socialnämnden inte är lokaliserad i samma domkrets som barnet eller den unga kan frågan om offentligt biträde försvåras. Barnet eller den unge kan exempelvis vilja ha samma biträde i mål enligt den föreslagna lagen som enligt lagen (1990:52) om särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. I somliga fall kan det därmed bli aktuellt med s.k. distansförordnande vid en av domstolarna. Förslagen reglering kan leda till att olika domstolar prövar olika mål om samma barn eller ung person samtidigt. Det kan tänkas att domstolarna av praktiska skäl lämnar över mål avseende en och samma person till en och samma domstol vilket skapar administrativt merarbete. Det finns enligt förvaltningsrätten därmed skäl att utreda frågan om forum ytterligare.

Partsställning och klagorätt

I betänkandet är det inte med önskvärd tydlighet angett om och i så fall när barnets eller den unges vårdnadshavare ska kunna överklaga beslut enligt lagen.

Krav på skyndsamhet

Enligt förvaltningsrätten finns det skäl att överväga om det borde införas ett krav på skyndsamt handläggning i den nya lagen (jfr motsvarande bestämmelse i exempelvis 33 § LVU, 37 § lagen [1988:870] om vård av missbrukare i vissa fall och 8 kap. 1 § lagen [2024:79] om placering av barn i skyddat boende). Flera av besluten enligt den nya lagen föreslås gälla omedelbart. Förvisso kommer besluten i många fall vara verkställda och åtgärderna avslutade när de prövas av domstol. Med hänsyn till åtgärdernas karaktär och att de riktas mot barn och unga anser domstolen dock att frågan ska utredas ytterligare.

Rättens sammansättning i mål enligt den nya lagen

Det finns skäl att ytterligare överväga huruvida rätten kan vara domför med en lagfaren ensam domare i mål enligt lagen (jfr 18 § LAFD). Exempelvis är åtgärderna i mål avseende exempelvis föreståndarens beslut om rumsvsitation, kroppsvisitation och uppmaning att lämna prov vid misstanke om påverkan i allt väsentligt avslutad vid tidpunkten för domstolens prövning. I dessa fall utgör domstolens prövning snarast en rättslig kontroll i efterhand om det funnits förutsättningar för den aktuella åtgärden, vilket talar för att rätten borde kunna vara domför med en lagfaren domare. Med en sådan ordning skulle även domstolarnas möjlighet att skyndsamt avgöra dessa mål stärkas vilket ur barnets eller den unges perspektiv kan vara önskvärt.

Konsekvensanalys för domstolarna

I betänkandet anges att det är svårt att uppskatta hur många beslut som kommer fattas avseende föreslagna befogenheter och hur många av dessa som sedan kommer överklagas. Det anges vidare att kostnaderna för dessa överklaganden sannolikt är ringa. Några kostnader för domstolarna har därför inte beaktats i den totala kostnadsberäkningen trots att de kan antas innebära vissa merkostnader för domstolarna.

Enligt förvaltningsrätten behövs det en mer noggrann och utförlig konsekvensanalys avseende ökade kostnader för domstolarna. Det går inte att utesluta att ett relativt stort antal beslut kommer att fattas per år och att en stor andel av dessa kommer att överklagas vilket kommer leda till en ökad arbetsbelastning och kostnadsökning för domstolarna.

Utöver mål om föreslagna befogenheter kan förslaget resultera i fler domstolsprocesser och ökade kostnader avseende den tillståndsprövning och tillsyn som behandlas i avsnitt 10 i betänkandet. Till detta kommer även kostnader för ersättning till offentliga biträden.

Domstolen vill avslutningsvis framhålla att även om arbetsbördan i förvaltningsdomstolarna till följd av nu aktuella förslag skulle bedömas

påverkas endast marginellt, kan det konstateras att detta är en slutsats som på senare år dragits i flertalet lagstiftningsärenden. En lång rad förändringar med förvisso möjligen var för sig mindre konsekvenser för arbetsbördan och ekonomin kommer sammantaget ge en beaktansvärd ökad arbetsbörda och kostnader.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Claes Mårtensson efter föredragning av förvaltningsrättsfiskalen Johanna Nilsson

Claes Mårtensson

Johanna Nilsson